

JEDNI NA IDEÁLY UMÍRAJÍ, DRUZÍ Z NICH TLOUSTNOU (Maugham)

ČÍSLO 12* ROČNÍK VI* 27. 3. 2013* (ČAS 1 – ročník XVII* Kurýr ročník VIII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®. Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Anderle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

NOVÝ JIČÍN: ÚCTYHODNÝCH 700 LET

Město Nový Jičín slaví 700 let, byť víme, že osídlení jeho krajiny je daleko starší. Když jeho představitelům uděloval v roce 1313 Jan Lucemburský právo vybírání cla a mýtného, muselo jít o město se vším všudy. Leč starší písemnou památku (zatím!) nemáme. Snad pouze pověst o Jitce, dceři starojického hradu, která ve snaze zachránit malého chlapce zápasila s medvědem, když tento lýtý boj ukončil místní pastýř, Jitčin budoucí manžel. Ten později nechal na paměť této události pro Jitku vystavět zámek, který byl vlastně Jitčín. Odtud Jičín. Půvabná pověst, že?

Město se může pochlubit nejen úctyhodnou historií, ale především dobrou přítomností. Neboť ta je dána mimo jiné také tím, jak se jeho obyvatelé umí do své minulosti zahledět. A to novojičínští umí a není to jen záležitostí tohoto roku.

V roce 1998, kdy jsme organizovali 245. výročí bitvy u Guntramovic a Domašovca nad Bystřicí, patřili novojičínští k těm, kteří tuto akci výrazně podpořili díky aktivitám tehdejšího starosty Pavla

Wesselého. Od té doby má Nový Jičín i štěstí na starosty. Tehdejší podpora vzpomínky na významné výročí konce června 1758, kdy byla díky rakouským vojskům vedených generálem Laudonem, zachráněna Morava, měla příčinu také z toho důvodu, že jeden z nejlepších našich vojevůdců generalissimus Ernst Gideon von Laudon v tomto městě 14. prosince 1790 poručil svoji duši Bohu. Však také proto mají ve městě tradici různé jednotky Klubů přátel vojenské historie. Dlouhá léta spolupracujeme s vojáky, kteří tvoří Historický pěší pluk

č. 7 - Franz Xaver Graf Harrach Kunvald - Nový Jičín. Pluk má sice pouze 15 členů, ale při organizování velkých akcí se spojuje s dalšími pluky. Každoročně tvoří důstojnou stafáž při prodlužování Cesty česko - německého porozumění v Budišově nad Budišovkou, pěstují tradici vzpomínek laudonovských a účastní se i velkých vojenských akcí.

V roce 2010 byli účastní bitvy o Bělehrad.

Snímky, které provázejí tento text, jsou právě z nich. Zaslíbený úvod k letošním akcím k sedmistému výročí města napsal do městských novin renomovaný historik dr. Karel Chobot, Rádi jeho zaslíbený text přetiskujeme.

V roce 2013 si připomínáme 700 let od první nesporné písemné zmínky o městě Novém Jičíně. Nový Jičín je znám jako město renesance, baroka a secese, s prolínající se českou, německou a židovskou kulturou, jako město významné a pozoruhodné památkové rezervace, v bezpečí hradeb a jistoty Žerotínského zámku, s fenoménem centrálního pravidelného náměstí, které duchovní kulturou ochraňuje nedaleký chrám Nanebevzetí Panny Marie, zkrášluje pietní barokní morový sloup, kašna, sousoší kravařských sedláků a obklopuje nádherná kulisa starodávných, kdysi šenkovních domů uplynulých staletí, o nichž si tiše vyprávějí

jednotlivá podloubí. Šeptají o křížovatech obchodních cest vedoucích z Polska a Slezska do Čech a Uher, vzpomínají na pradávne příběhy od založení ve druhé půli třináctého století.

Kde jsou ale prapočátky města, kdy se narodilo, vzniklo, kdy a kdo ho založil, víme-li to – to jsou zásadní otázky dějinného vývoje Nového Jičína, na které se odpovídá těžce, neboť archiválií

vydávajících svědectví se do naší doby dochovalo pramálo. Mnohé odvála nepřízeň času v podobě živelních pohrom, většinou požárů, jiné ničil největší nepřítel člověka, totiž člověk sám. Základní otázkou existence města se od 19. století do dneška zabývalo několik autorů a historiků, například Joseph Beck, Karl Berger, Paul Ziegler, Karel Otto, Adolf Turek či nejnověji Jiří Jurok. Posledně jmenovaný na základě dochovaných nebo nově nalezených archivních pramenů ve srovnání s archeologickými podal dosud

nejucelenější výklad středověkých dějin města v nedávno vydané publikaci Nový Jičín, historie, kultura, lidé.

Z jeho vědecky podložených závěrů vyplývá, že město Nový Jičín bylo založeno jako tržní středisko hradu a panství Starý Jičín v letech 1278 - 1313, přičemž druhý letopočet představuje zmiňovanou první nepochybnou zprávu o existenci, přesněji že vzniklo asi v letech 1290 - 1305, s dovršením městských práv v letech 1300 - 1305. Pravděpodobným zakladatelem města byl Blud II. z Jičína a Pňovic, vládnoucí na starojičínském panství nejspíše v letech 1288 - 1302. Nicméně, jak jsem již naznačil, první nesporná písemná zpráva o existenci Nového Jičína pochází až z roku 1313, kdy mu král Jan Lucemburský dává právo vybírat mýto. Vyplývá z ní také, že město tehdy existovalo minimálně několik let. To již patřilo pánům z Kravař. Druhým důležitým privilegiem

je listina pánů Voka III. a jeho syna Jana z Kravař z 23. února 1373, kterou Jiří Jurok objevil v roce 1997. V privilegiu se píše o obnovení či potvrzení staršího, zřejmě ztraceného privilegia a o dosud neznámém procesí s kříží, o udělení 30 lánů polí ve vsi Loučce s náhradou v Šenově a Žilině, výročním trhu osm dní před letnicemi (svátkem sv. Ducha mezi 10. květnem a 13. červnem), zásadách odúmrtí a přesné výši městské daně. Tato pro dějiny Nového Jičína důležitá listina se dochovala v Národním archivu v Praze v archivním souboru Morava

v ověřeném znění v konceptu žádosti města Nového Jičína císaři Rudolfovi II. z 30. července 1604 o potvrzení přiložených privilegií (kromě výše uvedeného se jednalo o další zajímavou listinu z roku 1560). Čas běžel a v držení města se po pánech z Kravař vystřídalá slavná jména pánů z

Cimburka, Boskovic, ze Sv. Juru a Pezinoku, z Kunovic až po Žerotíny, vládnoucí v letech 1500 - 1558. Ti se k městu zachovali zvláště vlídně: umožnili mu vykoupit se z poddanství a roku 1558 mu darovali svobodu.

Nový Jičín se stal městem komorním, podřízeným jen královské komoře. Bohužel, nic netrvá věčně, éra novojičínského rozkvětu ani sto let. Jak známo, válka přináší příkoří. Za účast na stavovském povstání proti Habsburkům byl převážně protestantský Nový Jičín potrestán a roku 1624 včetně panství darován koleji jezuitů v Olomouci. V jejich majetku zůstal až do zrušení řádu v roce 1773. Moudré renesanční Žerotíny nám dodnes připomíná jejich zámek či podloubí na náměstí s perlou v podobě domu s arkádami, zvaného Stará pošta.

Teprve císařovna Marie Terezie vrátila Novému Jičínu svobodu a zařadila ho mezi města municipální, jak o tom vypovídá drahocenné privilegium z léta Páně 1775, psané na pergamenu.

Starobylé město zároveň vydává svědectví letitého průmyslového vývoje od cechovní výroby, kdy se stalo po Jihlavě a Brnu

třetím největším moravským městem produkujícím sukno, až po slavnou éru klobouků rodinných firem Hückelů, Böhmů, Peschlů, zásobujících nejen stařícké mocnářství, nýbrž celou Evropu, ba i Ameriku a Japonsko. V průmyslovém městě rozkvetlo školství, kulturní a politický život bohatě ovlivňovaly početné spolky, soustředěné v Německém spolkovém a českém Národním domě. Archivní kroniky a dokumenty vypovídají o vzácných návštěvách císaře Josefa II., Karla s chotí Zitou, prezidentů republiky Edvarda Beneše, Václava Havla, Václava Klause, zakladatele československé strany lidové a předsedy československé exilové vlády Msgr. Jana Šrámka, který zde v roce 1893 jako kaplan zahajoval církevní službu a posláním kněze, ministra zahraničí Jana Masaryka a dalších. Je pravda, že dlouhé 19. století vrylo do paměti města nerasmazatelné kapitoly průmyslového rozvoje a architektonického rozkvětu, ale zároveň zárodky nacionalismu, které plně rozvinulo následující válečné dvacáté století v podobě nacionální zloby a nenávisti.

Psal se rok 1938. Nejdříve byli vystěhováni a utíkali čeští obyvatelé, zatímco židovskou menšinu, nemohoucí uvěřit v šílenu budoucnost, čekaly koncentrační tábory. A židovští občané, až na výjimky, se už do svých domovů nevrátili. Zahynuli. Poté došlo k zatýkání a perzekuci těch českých obyvatel, kteří zůstali a nepoddali se. Nový Jičín opět prožíval několikeré dějinné křížovatky. Snad i původní němečtí obyvatelé na konci válečné apokalypsy pochopili svůj omyl, neboť i oni se stali obětmi na válečných bojištích. Dodnes se modlí za vojáky padlé na frontě, syny zdejších německých rodin. Smrt si nevybírám. A ti, kteří přežili, museli po staletích odejít „zpět do německé vlasti“. Nové české obyvatelstvo budovalo nové město, bez tradic, které zůstávaly zapomenuty, mnozí se ztrátou svobody v důsledku politických procesů padesátých let. Teprve rok 1990 přinesl novou dějinnou éru, vzkříšení ideálů lidskosti, mravnosti, duchovna, dávných i současných tradic, pochopení a odpuštění, nové výzvy, nové tradice městských slavností a nová přátelství zahraničních měst.

Zajímavý je také osud Dominika Bilimka, významného novojičínského rodáka.
Z pera Radka Polácha čtete následující vyprávění:

Dominik Bilimek: Z Nového Jičina do Mexika

RADEK POLÁCH, MUZEUM NOVOJIČÍNSKA

Portrétní fotografie Dominika Bilimka. Autor: CIVICO MUSEO DI STORIA ED ARTE DI TRIESTE

Nejen Johannem Gregorem Mendlem, Sigmundem Freudem či Františkem Palackým se může pyšnit Novojičínsko. V jejich stínu by se našla řada osobností, které mají rovněž celosvětový význam. Jednou z nich je Dominik Bilimek, od jehož narození uplyne dvě stě let. Vydejte se s námi po dobrodružné životní cestě tohoto rodáka z Nového Jičina. Ve stejném roce, jako přišli na světlo světa nesmrtelní skladatelé Giuseppe Verdi a Richard Wagner, se v Novém Jičíně v domě č. 9 narodil manželům Dominiku a Theresii Bilimkovým druhý syn. Stalo se tak před dvěma sty lety v pátek 25. února 1813 a dostal jméno Adolph Josef Bilimek.

Město zrovna prožívalo události potupného útěku Napoleona z Ruska a průchody spojených polsko-francouzských vojsk. Základní školní vzdělání získal mladý Bilimek ve svém rodném městě. Gymnaziální období pak prožil ve Vídeňském Novém Městě, které zdárně ukončil maturitní zkouškou. V roce 1832 vstoupil do cisterciáckého kláštera Neukloster, kde složil 25. září 1836 kněžský slib a přijal jméno svého otce Dominik. Tam působil krátký čas jako klášterní kaplan a měl na starosti fyzikální laboratoře a přírodní kabinet. I své další umístění ve Würflachu využil mladý kněz Bilimek k dalšímu studiu přírodních věd, které uplatnil i při své výuce na gymnáziu. Již tehdy zpracoval rozsáhlé soupisy flóry vídeňské hory Schneeberg, česky zvané také Vídeňský sněžník. Další rozsáhlé průzkumy prováděl na Istrijském poloostrově. Entomologie a speleologie se staly jeho novou vášní. Zájem o přírodovědu přerostl u Dominika Bilimka do vysoce odborné roviny a v dubnu 1851 se zúčastnil ustavujícího zasedání Zoologicko-botanické společnosti ve Vídni. Až do konce svého života byl členem této mezinárodně proslulé a dodnes existující instituce. A tím prakticky vše začalo.

Bilimek coby učitel

Svou jedinečnou šanci dalšího uplatnění a větší volnosti pro svou práci získal Dominik Bilimek jako profesor přírodních věd a náboženství vojenských akademií. Již při svém pobytu na vojenské akademii v Hainburgu v letech 1853 až 1856 pracoval na archeologických výzkumech ve starověkém římském legionářském táboře Carnuntum, kde se dnes nachází proslulý rakouský archeologický park. Byly to úplně první systematické archeologické průzkumy, které Dominik Bilimek prováděl v těchto tzv. rakouských Pompejích. Bilimkovy antické sbírky z dob císaře Tiberia až po Valeriána dnes najdete ve slavných vídeňských a italských muzeích. V letech 1856 až 1857 působil Dominik Bilimek na vojenské akademii v Krakově, následně na akademii ve Strasse,

v Eisenstadtu a poté na slavné Tereziánské akademii ve Vídeňském Novém Městě. Při plnění učitelských povinností na vojenských školách se Dominik Bilimek stal jedním z autorů nových učebních osnov a zároveň tvůrcem sbírek přírodnin pro výuku daného předmětu. Již při svém působení v Eisenstadtu byl Dominik Bilimek představen arcivévodovi Ferdinandu Maxmiliánu Rakouskému, který jej přizval k účasti v mexickém dobrodružství. Dominik Bilimek byl nabídkou nadšen a brzy se rozloučil se svými povinnostmi v rakouské armádě a jejím školství.

Cesta do Mexika

Dosavadní práce přinesla Bilimkovi početné zkušenosti pro jeho budoucí roli, která jej v Mexiku čekala. Tato práce vyžadovala přírodovědce s dostatečnou kvalifikací a zázemím. Značnou pozornost proto věnoval také dalším oborům jako geologii a paleontologii. Všechny znalosti a

zkušenosti jej přímo předurčovaly k práci, která jej čekala. Dne 15. ledna 1865 uzavřel na zámku v Miramare novou zaměstnaneckou smlouvu a až do března si tam připravoval své přírodovědné pomůcky pro budoucí práci. A již v dubnu 1865 se náš krajan Dominik Bilimek vydal na svou cestu do Mexika. Měl být další osobností, která měla dopomoci kultuře a vzdělání – založit a řídit Národní muzeum v Mexiku. Pro mnohé Evropany to byla neznámá země, kterou více než tři sta let okupovalo Španělské království a v roce 1863 se jejím novým panovníkem stal středoevropan z rodu Habsburků. Na jaře 5. května 1865 přicestoval Dominik Bilimek do mexického přístavu Veracruz, odkud cestoval až do Mexico City. Přímo na císařském zámku Chapultepec si zřídil své hlavní stanoviště. Ihned po svém příjezdu se ujal povinností a zahájil bezprostředně okolo zámku své první badatelské průzkumy. Na těch

jej často doprovázela sama císařovna Charlotta Belgická společně se svými dvorními dámami. První zážitky z Mexika popsal Dominik Bilimek ve svých dopisech do rodného Nového Jičína. Vyšly v příloze místního časopisu Die Biene (Včela), která vycházela pod názvem Beilage zur Biene. Vydavatelem byl známý novojičínský tiskař a vydavatel Johann Nepomuk Enders.

*List
z grafické
sbírky
Dominika
Bilimka.*

Bilimkův zájem o přírodovědu v Mexiku nabýval postupem týdnů nebývalých rozměrů. Kromě zřízení Císařské akademie věd a literatury v dubnu 1865 se císařovy mexické zájmy soustředily rovněž ke zřízení Národního muzea.

Mělo se stát střediskem nejvzácnějších historických a přírodních památek země. V prvopočátku nechal císař Maxmilián v Národním paláci shromáždit všechny dostupné archeologické a etnografické předměty. Pomohl tak zachránit množství cenných památek z předkolumbovské éry

do dnešních dnů. Jako ředitele nového muzea obsadil právě Dominik Bilimek. S císařem Maxmiliánem a dvorním zahradníkem – rodilým Čechem Wilhelmem Knechtem – navštívil Dominik Bilimek 14. ledna 1866 nádherné vápencové jeskyně Cacahuamilpa, kde provedli biospeleologické průzkumy jeskyně. Jedná se o jeden z největších jeskynních komplexů na světě, který je dodnes vyhledáván speleology z celého světa. Dominik Bilimek společně s císařem Maxmiliánem (na snímku vlevo) byli prvními, kteří provedli vědecké rekognoskace tohoto světového jeskynního skvostu. Z těchto průzkumů následujícího roku zpracoval Dominik Bilimek odborný článek pro c. k. zoologicko-botanickou společnost ve Vídni. Za tuto práci obdržel Dominik Bilimek od císaře zlatou medaili za civilní zásluhy. Obdobnou byl vyznamenán také básník a dramatik Franz Grillparzer, jehož bratr sloužil tehdy na novojickém zámku, a také rodák z Hodslavic a významný historik a politik František Palacký.

Útěk z Mexika

Císař a císařovna rádi pobývali v mexickém kraji Cuernavaca, kde se monarcha společně s Bilimkem pouštěl do přírodovědných objevů. Tlak událostí a povstání rebelů nakonec donutil císařova badatele stáhnout se zpátky do bezpečných míst.

Zoologické a botanické objevy společně s etnografickými a archeologickými sbírkami (například vlevo) byly pravidelně převáženy do bezpečných lokalit. Nejvyšší pozornost byla věnována Bilimkovým zápisníkům a poznámkám. Císařskou poštou putovaly přednostně do Evropy. Konec mexické anabáze skončil nejen pro Dominika Bilimka, ale pro mnoho dalších v osudném roce 1867. Tehdy byl mexickými republikánskými vojsky císař Maxmilián vzat do zajetí, souzen a nakonec 19. června 1867 v sedm hodin ráno popraven společně se svými generály. Tuto tragickou událost rok poté zvěčnil slavný Edouard Manet. Svůj odchod z nebezpečného Mexika včetně převozu sbírek musel Dominik Bilimek zorganizovat rychle. Císařova smrt ho zastihla, když se skrýval v Orizabě. Část sbírek díky anglické lodi doputovala přes Veracruz do Evropy. Sbírký, které byly zaslány přímo z Mexika, se společně s kolekcí Philipa J. Beskera, obchodníka z Darmstadtu, staly základním

historickým fondem současného Etnologického muzea ve Vídni. Do milovaného Mexika se Dominik Bilimek za svého života jako badatel ještě vrátil.

Mapa z Codexu Mexicanus. Foto: Österreichische Nationalbibliothek Wien

Díky svým věrným službám mexickému císaři byl Dominik Bilimek po návratu do vlasti jmenován opatem v Miramare a na Locromě a stal se ředitelem muzea při císařské rezidenci v Miramare u Terstu. Na zámku Miramare se v roce 1877 po odchodu zámeckého hejtmána Ferdinanda Štěpánka, rodáka z Olomouce, spojily životní osudy Dominika Bilimka a jeho krajana, cestovatele a polárníka Eduarda Orla. Rodák z Nového Jičína byl jmenován novým zámeckým hejtmánem. Dominik Bilimek i za jeho působení nepřestával usilovně pracovat na přírodovědném poli. Jako kustod muzea podnikl vědecké cesty do Švédska, Norska, Itálie, Sicílie, Palestiny, Egypta a Alžíru.

Sbírky po celém světě

Sbírky cisterciáka, přírodovědce, sběratele a cestovatele Dominika Bilimka jsou dnes roztroušeny po mnoha muzeích a zemích světa. Četné Bilimkovy mexické nálezy v čele s aztéckou soškou

Nanahuatzin vlastní Etnologické muzeum Uměleckoprůmyslového muzea ve Vídni. Mexické starožitné předměty nalezené Dominikem Bilimkem v počtu více než osmi set kusů se staly součástí sbírky c. k. přírodovědného dvorního muzea ve Vídni. V meziválečném období byla tato kolekce rozdělena na dvě položky: jedna byla určena pro muzejní fondy a druhá, menší, ale světově významná – Codex Mexicanus–, pod kuratelou Rakouské národní knihovny. Další Bilimkovy botanické položky jsou uchovávány v Britském přírodovědeckém muzeu a Královských botanických

zahradách Kew v Londýně, v muzeích v Paříži a Lyonu ve Francii. Spojené státy americké vlastní Bilimkovy herbářové kolekce ve Washingtonu, na Harvardově univerzitě v Cambridge a v New

Yorku. Taktéž muzeum v Mexico City vlastní sběry z časů mexického dobrodružství. Evropské Bilimkovy herbářové kolekce dále zastupuje Petrohrad a Kodaň, v Rakousku také Wageningen, muzeum ve Wiesbadenu a samo zřejmě také Vídeň ve sbírce Universität Wien Herbarium. Přírodovědecké muzeum ve Vídni pečuje o velkou kolekci Bilimkových pavouků. Nesmíme opomenout Národní muzeum v Mexiku. Význam osobnosti Dominika Bilimka podtrhuje i uplatnění jeho příjmení v názvech světové fauny a flóry. Druhovým jménem bilimeki jsou dnes pojmenovány desítky druhů světové fauny a flóry. A děje se tak i dnes při bližších nových determinacích jednotlivých sbírkových položek. Význam Bilimkovy celoživotní práce zhodnotil i slavný geolog a jeho přítel Dr. Eduard Suess, který po něm pojmenoval štramberské zkameněliny. Všechny tyto indicie ukazují na velký kus badatelské práce Dominika Bilimka a široký dopad pro rozličné vědní obory druhé poloviny 19. století. Právem jej zařadily mezi naše nejvýznamnější, i když dnes opomíjené osobnosti světové vědy a kultury. (Na snímcích Bilimkovy exotičtí motýli).

Novojičínské muzeum

Dne 26. dubna 1884 se ve velkém sále hotelu U bílého koně ve vídeňském Leopoldstadt uskutečnila ustanovující schůze Spolku Novojičínských ve Vídni. Spolek sjednotil rodáky z Nového

Jičína do jednoho sdružení, které si dalo za cíl podporovat mládež z Nového Jičína v hlavním městě monarchie a jejich uplatnění ve studiu na zdejších školách. Mezi zakladatele se zařadil také Dominik Bilimek, věrný rodák z Nového Jičína. Na sklonku svého života v roce 1884 odkázal Dominik Bilimek svému rodnému Novému Jičínu pro založení městského muzea vlastní sbírky, převážně v oboru přírodovědy a etnografie e. Jednalo se konkrétně o několik beden minerálů a petrefaktů, několik tisíc pečetí a mincí, několik rolí starých cenných mědirytin a dřevorezů, několik velkých skleněných válců preparátů mořské fauny, nádherné exempláře korálů, jednu etnografickou sbírku z Mexika, jednu sbírku autografů, několik beden

botanických preparátů, různé egyptské a asyrské starožitnosti, jeden sluneční mikroskop, jeden starý zrcadlový teleskop, jednu malou vědeckou knihovnu a různé další jednotlivé předměty. Mezi tím se nacházelo několik knih a grafických listů, kde se objevuje jeho osobní razítko se jménem i razítko Národního muzea v Mexiku. Dominik Bilimek na své rodné město Nový Jičín myslel i v jiné oblasti. Velkým finančním obnosem podpořil stavbu novojičínské nemocnice – Rudolfova špitálu.

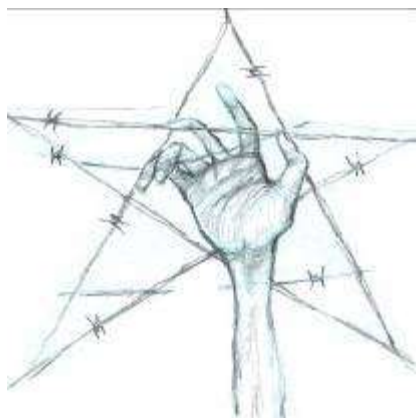
Poslední rok svého života však již trávil Dominik Bilimek těžce nemocný ve Vídni, kde jej v polovině léta postihl záchvat mrtvice. Kanovník cisterciáckého kláštera Neukloster, profesor a farář, ředitel muzea v Miramare etc. Dominik Bilimek zemřel v neděli 3. srpna v roce 1884 ve věku nedožitých sedmdesáti dvou let. Jeho pozůstalost dodnes opatruje archiv v cisterciáckém klášteře

Heiligenkreuz. I dnes je práce a badatelský výzkum Dominika Bilimka stále živý. Odbornice na středoamerickou kulturu Isabel Bueno ze Španělska nedávno zpracovala úžasné vídeňské Bilimkovy materiály a objevila v nich novou mexickou kulturu. Její práci a jméno novojičínského rodáka zúročil známý National Geographic. Odkaz rodáka Dominika Bilimka již před více než čtyřiceti lety zhodnotili na mezinárodní vědecké konferenci v Itálii, kde jej přirovnali k zakladateli genetiky Johannu Gregoru Mendlovi – rodákovi ze stejného kraje.

Zlatá medaile za zásluhy

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA

**uctění
památky
obětí komunismu**

**mši sv. celebruje
kardinál**

Dominik Duka

v Krnově

v kostele sv. Martina

v neděli 14. dubna ve 12.00 hod.

Konfederace politických vězňů,
Farnost římskokatolická v Krnově
za podpory MO KDU-ČSL v Krnově

Vzpomínám na Volyň (3)

Václav Kulich

S historickou oblastí Volyně jsou spojeny osudy mnoha českých rodin. Volyň je dnes ukrajinský venkovský region s bohatou historií. Rozlohou je pouze o něco menší než Česko. Významná města jsou zde Rovno, Luck, Žytomyr, Novohrad-Volynskyj, Dubno, Kremenec a další. Jde pravděpodobně o oblast, kterou jako první v dávných dobách osídlili Slované. Původně byla Volyň součástí Haličsko – volyňského knížectví, jednoho z nástupnických států po Kijevské Rusi. V roce 1366 se stala součástí Litvy, posléze po první světové válce připadla Východní Volyň Sovětskému svazu a Západní Volyň Polsku. 17. září 1939 vpadla do polské části Rudá armáda, roku 1941 pak vojska německých nacistů. Během Druhé světové války byla Volyň významným opěrným bodem Ukrajinské povstalecké armády; kromě osvobozenického boje však docházelo také k masakrům civilistů – Poláků a Židů, a to jak ze strany nacistů, tak ukrajinských nacionalistů. Po válce se celá Volyň stala součástí Sovětského svazu (1944–1991). Od roku 1991 je Volyň součástí samostatné Ukrajiny. Dosud zde existuje česká, polská a běloruská národnosti menšina a komunita římských katolíků (Luck a Žytomyr jsou sídly diecézí). Na rozdíl od převážně řeckokatolické Haliče je Volyň výrazně pravoslavnou zemí; nachází se zde i jeden z nejvýznamnějších monastýrů na Ukrajině – Počajivská lávra.

V několika pokračováních budeme otiskovat vzpomínky Václava Kulicha. Je to zajímavý muž. Na první (a dokonce ani na druhý) pohled byste neřekli, že za dva roky oslaví osmdesátku. Po

absolvování vysoké školy báňské začal pracovat jako geolog na ostravském dole Michal. Jeho prvním velkým sportem bylo v té době horolezectví. V roce 1968 se přišel podívat na stavbu golfového hřiště v Šilhéřovicích a od té doby hraje vášnivě golf. Reprezentuje golfové seniory a jeho příznivci vzpomínají na jeho „Hole in One“ (jamka na první ránu), když 31. srpna 1999 mu na golfovém hřišti v Karlových Varech na třetí jamku vzdálenou 165 metrů stačila jedna jediná rána. Když odešel Ing. Václav Kulich v roce 1990 do důchodu, učinil jedno zajímavé rozhodnutí. Zakoupil sobě

paletu, malířské plátno, stojan, barvy a začal malovat. Potkali jsme se s ním před dvěma lety na vernisáži výstavy jeho zajímavých obrazů z golfového prostředí v Šilhéřovicích, letos přivezl na výstavu obrazy zachycující golf v Čeladné. Obě výstavy měla v programu velice agilní Galerie LARA, která je součástí Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. *Na snímku vlevo je Václav Kulich (uprostřed) se svými golfovými přáteli při vernisáži jeho druhé výstavy 22. února 2013. V pozadí dva z jeho golfových obrazů, ty jsou také na dalším snímku na konci textu.*

Nu a jak se tak hovoří a vzpomíná, zmínil se Václav Kulich i o zajímavých zážitcích svého dětství, které prožil právě ve Volyni. Jsou velice zajímavé. V jejich úvodu autor uvádí: *Toto vše, co jsem napsal, jsou vzpomínky jedenáctiletého chlapce. Jsem rád, že jsem se dožil jako starý muž doby, kdy o těchto vzpomínkách mohu otevřeně mluvit a psát.*

Třetí pokračování:

Banderovci

Banderovci, nacionalisticky zaměřeni Ukrajinci, si s fašisty mohli podávat ruce. Jejich zvěrstva byla někdy ještě horší a krutější. Útočili především na Židy a Poláky. Neváhali ale zlikvidovat kohokoliv, kdo jim nevyhověl v jejich požadavcích, či jinak se podle nich provinil. Měli výborné

propojení na ukrajinské obyvatelstvo, takže se nevědělo, kdo jim pomáhá se zásobováním a donášením zpráv. Bylo běžné, že jejich členové ve dne pracovali na svých polích a v noci vyjížděli na plánované akce. České obyvatelstvo běžně nenapadali. Příčinou snad bylo dlouhodobé spolužití bez konfliktů. Češi se chovali k Ukrajincům vždy slušně a pomáhali jim. Byli vzorem zemědělského hospodaření. Na Volyni začali pěstovat chmel a cukrovou řepu. Naučili Ukrajince hospodařit podle agrotechnických zásad. Z Čech a později i z Polska se do kraje dostala moderní zemědělská technika. Češi byli také vzorem v náboženské toleranci, byli věřící křesťané a podle své víry žili a vychovávali děti. Pěkně se oblékali, chovali se většinou slušně a k Ukrajincům přátelsky. Nepovyšovali se. S Československou republikou nebyly žádné územní spory. Obsazení Volyňského území po roce 1920 Polskem bylo velkým důvodem k nenávisti. Poláky považovali za vetřelce, nepatřící na Ukrajinu. Bohatí židé měli peníze a půjčovali je za bezohledné úroky. Byli to polští Židé.

Ukrývat je a pomáhat jim bylo nebezpečné. Prokázaná, nebo udaná pomoc, byl rozsudek smrti. Nebyla to ale obyčejná smrt, člověk nežli zemřel, musel podle nich také vytrpět. Byla to smrt umučením. Naprosto běžné bylo lámání prstů ve dveřích, uřezávání částí těla, vypichování očí a podobně. S oblibou převázali člověka křížem krážem v horní polovině těla ostnatým drátem. Ze zadu vloženým roubíkem pod drát utahovali, až člověka udusili. Oběť pak zpravidla házeli do podpálených domů, děti házeli do ohně za živa.

Strašné na tom bylo, že sousedé nemohli pomoci, dopadli by stejně. Takže se k takovému mordování přihlíželo a jediná starost byla, aby se uchránilo vlastní stavení od požáru. Hořící střechy, slámou pokrývané, vystřelovaly hořící kusy do okolí. Ty zalétávaly na střechy blízkých domů a zapalovaly je. Sousedé stáli u vlastních domů, na dlouhé tyči měli přivázaný pytel, který se namácel v sudu s vodou, a když přiletěl hořící kus slámy, mokrým pytlím se uhasil. Bylo hrozné sledovat zabíjení sousedů bez možnosti jim pomoci a starat se jen o to, abychom sami nevyhořeli.

Banderovci občas uskutečnili zastrašovací akci. Podle nich provinilého člověka přivázali za nohy, ženy za vlasy ke koni a smýkali s nimi po cestách vesnice tak dlouho, dokud nezemřeli. Každý, kdo to viděl, tak pomoc Židům nebo Polákům si rychle rozmyslel.

Při banderovských akcích docházelo k neuvěřitelným příhodám. Chytli Poláka, zavedli jej do lesa, rozestavěli hlídky a vytvořili kolem něho kruh. Uprostřed kruhu měl být zastřelen ranou z pistole. Ten, který jej měl zastřelit, prý pronesl krátkou řeč v tom smyslu, že na Ukrajině Poláky vystřílejí „do poslední lapy „. To znamená všechny. Polák nemeškal a udeřil vykonavatele popravky, prorazil kruh, utíkal tak šikovně, že vzdálenější hlídky byly překvapeny a také nemohly střílet, aby nepostříleli vlastní lidi a Polákovi se podařilo zázračným způsobem v nepřehledném lese utéci. Svůj příběh později vyprávěl mému otci.

Banderovci operovali v noci. Přišli k hospodáři a řekli mu, co po něm požadují. Zpravidla to byly věci k obživě, prase, kráva, mouka, brambory a podobně. Tím rodina zpravidla pozbyla i tak skromné zásoby a čekalo ji živoření. Pokud v rodině byl věkem vhodný syn, musel zapřáhnout koně a vybrané věci odvézt. Žádný z těch hochů se domů nevrátil. Byli zastřelení, aby nemohli prozradit místa úkrytu. Klást odpor, případně odmítnout vydání požadovaných věcí, bylo nemyslitelné. Následovalo by vyvraždění celé rodiny, případně i příbuzných rodiny.

Takový výsledek akce jsem jako děcko viděl v Lišči. Tam vyvraždili tři rodiny i s malými dětmi a všechny je spálili v ohništích jejich domů. Sousedé měli strach spálená těla pohřbít. Báli se pomsty banderovců. Později se prokázalo, že jedna umučená žena byla vhozena do studny, ze které nějakou dobu vojsko čerpalo vodu.

Akce banderovců byly navlas stejné jako akce hitlerovců. Ve stejné vesnici, Lišči, jsem viděl část vypálené vesnice i s upálenými lidmi. Ženy s dětmi byly zahrnány do dvou stodol, muži do dalších a za živa upáleni. Kdo se pokusil o útěk, byl zastřelen a hozen zpět do ohně. Několik mužů se zachránilo, měli podzemní skrýše. Živí vyhrabávali své blízké, a pokud měli štěstí, tak je poznali

podle kousků nedohořelého oblečení. Na kusech plechů je odtahovali k pohřbení. Důvodem masakru bylo zastřelení tří německých vojáků průzkumné hlídky. V místech neštěstí stojí mohyla.

S velkou oblibou a pro výstrahu přivezli banderovci zavražděnou osobu pod okna. Většinou to byli lidé nějakou dobu pohřešovaní. Několik dní před domem leželi, potom je někdo zakopal. Viděl jsem zavražděnou paní Kurkovou se čtrnáctiletým synem, byli to Poláci. V noci se mi potom často zjevovali a naháněli mi hrůzu.

Naše rodina měla problémy kvůli Židům. Jednoho večera se u nás objevil Semen. Ukrýval se ve stohu slámy blízkého suseda, aniž by sused o tom věděl. Stoh stál blízko lesa a usnadňoval mu útěk. Semen měl ale problém. Chodil v dřevácích, na které se mu přilepoval sníh a nemohl chodit. Také mu narůstaly vousy a zarostlý Žid je dvojnásobným Židem, je velmi nápadný, zvyrazňují se tím všechny židovské rysy. Semen hledal pomoc a to ho dovedlo k nám. Táta mu dřeváky podbil gumovými kousky a nechal ho u nás oholit, dostal také najíst. Tyto návštěvy u nás někdo prozradil a tak jednoho večera k nám přijely dva vozy ozbrojených banderovců. V kuchyni si postavili rodiče vedle sebe, my děti jsme polomrtvé strachem seděly na posteli.

Představovali jsme si, co nás čeká. Začal výslech. Zeptali se otce, zda u nás Žid byl. Otec odpověděl, že ano a co si přál a že jej otec vyhnal. Pak si přáli, aby je otec provedl stodolou a chlěvy, kde se hodlali přesvědčit, že otec nelže a Žida neukrývá. Když je otec provázel, hlídky se k němu otáčely zády. Byli to zřejmě jeho známí, možná kamarádi z dětství. Stal se zázrak, nepovraždili nás, ale otec jim musel slíbit, že jakmile Žid k nám přijde, zavře ho do prasečího chlívku a dá vědět. Komu už nevím. Otec Semenovi vzkázal, ať se neopovazuje zase přijít, přišel jen jednou a sdělil rodičům, co zažil.

První příběh se odehrál na podzim. Semen prý vyšel ze stohu a hodlal si v blízké vesnici opatřit něco k jídlu, ale v polích se připlétl do prostoru, kde německé hlídky pročesávaly terén. Na dálku se stal podezřelý. Na sobě měl těžký a dlouhý zimní kabát a na nohou provázky přivázané galoše. Zrychlil krok, ale oblečení ho omezovalo a němečtí vojáci zrychlili také a záhy začali po něm střílet. Semen padl, ale proto, aby se vyzul z velkých galoší a shodil těžký kabát. Hlídka se pravděpodobně domnívala, že je zastřelen a v poklidu k němu postupovala. V pravý čas Semen vyskočil, vběhl do vesnice mezi domy a začal křičet, že Němci jdou zabíjet a pálit. Lidé začali před hlídkou utíkat a ta nevěděla, do koho má střílet. Židovi se podařilo utéci. Z celé akce jsme vnímali pouze střelbu. Semen později otci sdělil, že slyšel jen hvízdát kulky kolem uší.

Druhý jeho kousek byl, že se na nějaký čas ukryl ve stodole u Kuprysů. Měl trochu jídla a zahrabal se do slámy. Byl tam několik dní, ale když chtěl již odejít, tak německé vojsko přivezlo municí, uložili ji na mlat stodoly a k tomu na celý den postavili hlídku. Semen se nemohl ani pohnout, natož vykonat svoji potřebu, vše by ho prozradilo.

Ale stalo se, že vojákův kolega přišel a oznámil, že sehnali šnaps, ať se jde také napít. Ten prý odmítal, ale na mlat přišlo děvče pro slámu a tak ji požádali, aby municí chvíli pohlídala. Když vojáci odešli, Žid vyskočil před polomrtvou dívkou ze slámy, vyrazil v zadní části stodoly desku a klidným krokem, s přehozeným kabátem přes rameno, odcházel polem v blízkosti našeho domu. Hlídka ho zahlédla, ptala se dívky kdo to je, a ta mu pohotově řekla, že to je sused, který jde z města. Němec uvěřil.

Otec pohyb sledoval. Viděl jej vylézt ze zadní strany Kuprysovy stodoly a když se přiblížil, otec zvolal: „Milko, podívej se, to je Semen! „ Semen prošel kolem nás bez povšimnutí a zachránil se. Když jsme byli osvobozeni, otec byl pozván na NKVD do Lucka a byl dotazován na skutky Semena. Ten pravděpodobně v té době usiloval o přestěhování do Izraele.

Semen jsme mu říkali proto, že na toto jméno měl ukrajinský doklad, něco jako občanský průkaz.

Druhý problém pro naše rodiče nastal, když otec zjistil, že v naší stodole se ukrylo pět vyhladovělých Židů. V pláči prosili o jídlo a také o to, aby nebyli prozrazení. Nebylo co jíst, maminka jim vařila jen brambory, trochu je posolila, zapíjeli je vodou. Byly to dny velkého strachu. Pod tlakem rodičů odešli a o jejich osudu jsme se nic nedozvěděli. O této návštěvě, my děti, jsme se dozvěděly později.

Otřesným zážitkem pro otce bylo, když německá správa jemu a ještě několika dalším sousedům poručila odjet do prostoru, kde se popravovali Židé. Otec s ostatními dostal za úkol kopat hluboké jámy, hromadné hroby. Do těchto jam si lehli nazí Židé a německý voják je střílel pistolí do týla. Na zastřelené se položila další vrstva těl. Mrtvá těla se posypala vápnem a částečně přehodila hlínou. Na tu se museli položit další a tak to postupovalo až k úplnému naplnění jámy. Ta se pak řádně překryla zeminou.

Vraždění prováděli vždy dva vojáci. Jeden střílel a druhý odpočíval u stolu, kde také měl nachystané občerstvení. Otec se musel asi čtrnáct dní na tuto hrůzu dívat. Když se vrátil, nebyla s ním žádná řeč. Psychicky to nemohl překonat, později se uklidnil a začal o svých zážitcích vyprávět. Jeho zážitky se nedají ani opakovat.

Jiné vzpomínky.

Svatby.

Otec nám mnohokrát vyprávěl o ukrajinských svatbách, byly to svatby v jeho dětství a mládí. Sňatky se zpravidla uzavíraly pomocí svatů, zprostředkovatelů, kteří rodiče obou stran svedli a záměr projednali. Když se ukázala naděje a zájem byl oboustranný, domluvily se detaily. Ty se především týkaly věna nevěsty a vkladu ženichovy strany. Samozřejmostí bylo, že provdaná dívka odešla za manželem, ten se musel postarat o bydlení a živobytí. Opačný postup byl hanbou pro muže, svědčil spíše o jeho chudobě a neschopnosti splnit tradiční normu. Říkalo se o něm, že je „prijmak „. Byl přijat do rodiny nevěsty.

Svatby byly veselé a účastnilo se jich hodně lidí, nejen z rodiny, ale také sousedé. Na svatbu se zvalo, pozvaní přinášeli dary. Dary byly různé. Především to byly vyšívané povlaky, ubrusy, oblečení a věci potřebné pro mladou domácnost. Dárkem bývala i bible, anebo dlabané necičky. Svatebčané jeli do kostela na žebříňácích. Koně i vozy byli ozdobené. Při jízdě z kostela se často závodilo. Koně se trochu pobídlí a zdivočili, docházelo k divokým jízdám. Divoké jízdy nedopadly vždy šťastně, mnoho vozů se převrátilo a svatebčané i s nevěstou se vysypali do oranice.

Na některém z vozů se vezl velikánský dort, „korovaj „. Ten se během hostiny krájel a rozdával. Dostal každý, kdo přišel novomanželům popřát štěstí. Dostaly svůj kousek i děti, které přišly ze zvědavosti a také s nadějí, že kousek dortu dostanou.

V dřívějších dobách se svatební hostina odehrávala tak, že jídlo bylo na prostřených stolech v mísách. Jedlo se dřevěnými lžicemi, tu měl každý ležet před sebou. Na slušné svatbě byl někdo, kdo pobízel k jídlu. Pobízel zpravidla se slovy: „Vezměte lžice a jezte!“ Svatebčané pak uchopili lžice, nabrali třeba knedlík, namočili jej do smetany a mocným srknutím ho dostali do úst a snědli. Lžice pak odložili a čekali na další pobídnutí.

Na svatbách se pila samohonka, domácí pálenka ze žita, či z cukrové řepy. Pili ji všichni, i malé děti. Když někdo přebral, odnesli ho a uložili do slámy ve stodole, anebo ve stohu. Když si odpočinul a vrátil se, stával se předmětem zábavy. Snášel se na něj posměch i různé vtípky. Když si obě strany porozuměly, bývala z toho veselá zábava, na kterou se často vzpomínalo a dlouze se o ní mluvilo.

Děti na svatbě většinu času trávily pod stoly. Tam si společně hrály, pojídaly dobroty, popíjely samohonku z nalitých kalíšků, které nenápadně sbíraly ze stolů. Zpravidla pod stolem také usnuly, znavené svatebním děním.

Svatby se hodnotily a někdy se říkalo: „Svatba byla pěkná, pěkná byla nevěsta i ženich, jídla bylo dost, ale co z toho, neměl kdo pobízet k jídlu.“

Pohřby.

Pohřeb byl vždy smutnou záležitostí. Nebožtíkovi se projevovala úcta a vzpomínalo se na něj v dobrém. Lidé umírali doma, v kruhu své rodiny. Ukrajinský nebožtík měl prosté oblečení, bílou lněnou košili a bílé kalhoty. Byl bos. Ležel na posteli a vedle něho byla odstavena truhla z ohoblovaných prken. Příchozí z rodiny i sousedé se s ním loučili polibkem. V blízkosti něho seděla truchlící rodina a plačky. Plačky, to byly jen ženy, stabilní sbor. Přicházely na objednávku a uměly plakat v různých tóninách a síle. Jedna osoba, zpravidla někdo blízký z rodiny, lamentujícím hlasem mu vyčítal, proč zemřel, když mu bylo vždy dobře navařeno jídlo, košile vždy vyprané, postel vždy čistá a ustlaná, a podobně. Plačky stvrzovaly výčitky krásným pláčem a nářkem. I k pláči se vyzývalo slovy: „Davajte, budemo plákaty !“ Byl to pěkný obyčej a pěkně se poslouchal, někdy svou dramatičností naháněl hrůzu.

Prvním zvýšeným projevem smutku byl příchod popa. Ten provedl krátkou bohoslužbu a se všemi se pomodlil. Pop ne vždy přišel až do domu. Nebožtík byl posléze uložen do truhly, ukládali jej synové, či bratři. Víkem truhlu nepřikryli. Mrtvého vynesli ven a uložili na připravený vůz, vůz byl bez žebřin. Smuteční pochod se rozjel a byl doprovázen lidmi až na hřbitov. Na hřbitově pop vykonal opět bohoslužbu na rozloučenou. Za nepřítomnosti popa někdo promluvil a rozloučil se se zesnulým. Pokud byli muzikanti, tak na rozloučenou zahráli.

Potom nastal druhý nejcitlivější stav pohřbu. Bylo to definitivní loučení. Truhla byla překryta víkem a zatlučena hřebíky. Toto počínání bylo doprovázeno největším pláčem. Truhlu spustili do černoze a zasypali. Nevzpomínám si na květiny a věnce, ty snad ani nebyly. Květiny se nosily až na hroby.

Pohřby v českých a polských rodinách se trochu lišily. Zemřelý byl uložen do pěkné truhly a odkrytý vystaven zpravidla venku na dvoře. Tam se také scházeli smuteční hosté. U truhly stála celou dobu nejbližší rodina. Nebožtík se na hřbitov odvážel již přikrytý a byl doprovázen smutečními hosty. Církevní obřad byl vykonán podle víry rodiny.

Sousedí.

Našimi nejbližšími sousedy byli Jankovští. Byla to polská rodina. Pan Jankovski byl kovář, vysoký asi dva metry, měl velkou sílu a říkali jsme mu „tatusu“. Pracoval od rozbřesku do setmění, takže celý den bylo slyšet cinkání do kovadliny. Uměl všechno. Vyráběl veškerá kování k vozům, vyznal se v zámcích, dokázal udělat brány, okovat kola i koně.

První moje cesta za ním byla, když jsem se začal rychle pohybovat po čtyřech. Brával mě do svých velkých rukou, posadil si mě do dlaně jedné ruky, sevřel zadeček a houpal mě v těch svých výškách. Já jsem se prý blaženě a na celé kolo smál, sestra Slávka trnula hrůzou a čekala, kdy s té výšky spadnu a zabiji se.

Sílu pana Janovského jsme obdivovali a možná i sami zveličovali. Bylo pravdou, že vzal koňskou nohu, sevřel ji vlastníma nohama a okoval ji bez problémů. Když byl kuň trochu neklidný, tak jej za tu nohu potáhl a kuň si uvědomil, že musí dát pokoj, jinak se svalí.

Na kování koní jsme se rádi dívali. Obdivovali jsme schopnost koně vydržet přikládání rozpálené podkovy ke kopytu, jeho přibrušování a přibíjení podkov zvláštními hřebíky, podkováky.

Jankovští měli také malé hospodářství. Chovali krávu a ta jim přivedla na svět býčka. Býček začal vyrůstat a byl neposlušný. Nebylo možné jej dostat z pastvy do chléva. Běhal po zahradě a ničil záhony zeleniny. Když pan Jankovski už měl dost jeho řádění, rozběhl se za ním, chytil býčka za ocas a přitáhl ho k sobě. Ten ryl nohama v zemi, ale hospodáře nepřemohl. Ten jej chytil ještě za růžky a ostudně býčka nacpal do chléva.

Také se stalo, že kováře rozzlobil kocour, kocoura praštil čepicí a zabil ho. Byla to tak trochu náhoda. Tehdy se nosily tak zvané „rogatuvky“ a ty měly štítek z tvrdé umělé hmoty. Kocoura nešťastně trefil do hlavy hranou štítku. Zabití kocoura čepicí se ale přičítalo síle pana Jankovského.

Nejvíce se však o našem sousedovi povídalo v souvislosti s vyřizováním účtů mezi ním a Židem z nedaleké vesnice. Žid měl na kováře z nějakého důvodu zlost a tak při projíždění kolem jeho chalupy se rozhodl, že svoji velkou potřebu vykoná pod jeho okny. Soused Židovo počínání zpozoroval, přišel k němu a mocnou ranou pěstí do hlavy ho málem přizabil. Žid prý dokázal jen zvednout zrak a zeptat se: „Nu, a co mám dělat?“ Kovář na něj zařval: „Vezmi to do čepice a zmizni!“ Žid nemeškal, sebral svoje dílo do čepice, naskočil na vůz, práskl do koní a za výhružného nadávání odjel. Celá rodina Jankovských byla ohrožena řáděním banderovců. Všichni utekli do Lucka, kde bylo větší bezpečí. Do města si odnesli jen nejnnutnější věci. Kráva i ostatní domácí zvířata zůstala ve stavení. Maminka je chodila každý den nakrmit a krávu podojit. Dělal a to zpravidla v noci, protože i pomáhat Polákům bylo nebezpečné.

Jednoho večera se vrátila silně rozrušená. Vyprávěla, že za dveřmi ve chlívě stál Žid, strašně se ho lekla. Ten ji ale snažně prosil o kousek chleba a také o to, aby nebyl prozrazen. Matka mu donesla chleba a mléko, pak odešel. Byl pravděpodobně na útěku.

Celá rodina Jankovských se po válce odstěhovala do Polska. Po mnoha letech se navázalo spojení a sestra je navštívila

S ukrajinskými sousedy jsme se stýkali jen občas. Zpravidla jen tehdy, když se potřebovali s otcem o něčem poradit. Když přišli, pozdravili se s rodiči podáním ruky. Bylo zvykem, že se návštěvě nabídla sušená dýňová nebo slunečnicová semínka. Ta se zuby louskala, jádérko se snědlo a slupky se plivly na podlahu. Občas se ještě mezi slupky připlivlo a rozetřelo botou. Byl to zvyk Ukrajinců. Maminka ten nepořádek s velkou nechutí uklízela a srdnatě reptala.

Sousedé ze Stromovky se k nám vždy přišli rozloučit při odchodu na frontu. Byla to zvyklost i slušnost, nikdo nevěděl, zda se z války vrátí. Jenže, návštěvy zpravidla měly i jiný význam. Maminka každému, kdo odcházel, dala pár krabiček zápalek a tužku. Zápalky dávala především kuřákům a tužku proto, aby mohli z fronty psát rodině, že jsou živí a zdraví.

Jak jsme přišli k tomu, že jsme mohli rozdávat tak vzácné věci ve válečné době? Když vypukla válka a německá vojska se blížila k naší vesnici, obyvatelé usoudili, že jídlo a veškerý materiál, uložený v baze, v centrálním skladu, bude lépe odnést si domů. Tak si každý vzal, co se mu líbilo a potřeboval. Mým rodičům se tato akce nezamlouvala, považovali ji za rozkrádání. Nakonec neodolali a přišli mezi posledními. Zbyla jen hromada krabiček sirek a hromada tužek. Tak si nabrali jeden pytel tužek a pár pytlů krabiček sirek. Pytle se daly na půdu ke komínu, aby zápalky nezvlhly. A pak se rozdávalo. Za války to byly vzácné a velmi potřebné věci.

Příště: Večerníci

NENÍ TO TAK DÁVNO...

Kdyby se v druhé polovině 19. století konaly soutěže MISS Evropa, určitě by se její laureátkou prý stala velkovévodkyně *Elizabeta Fjodorovna Romanovová* (Елизавета Фёдоровна Романова, *1864). Tak byla krásná. Ucházely se o ni desítky nejpomazanějších hlav, ale uspěl pouze velkovévoda Sergej Alexandrovič Romanov, pátý syn císaře Alexandra II. Po jeho smrti se stala představenou kláštera a oddala se charitě pro chudé. **To ji nevykoupilo před pochováním zaživa bolševickou revoluční gardou v roce 1918.** Pro svou až nadpozemskou pokoru byla 1981 svatořečena. Jak patrné, ani krása, ani dobrota, nejsou zdaleka poukázkou na šťastný osud. Viz poslední foto.

Římskokatolická farnost v Krnově
a sbor Českobratrské církve evangelické v Krnově
ve spolupráci s MO KDU-ČSL

dovolují si Vás pozvat na

BENEFIČNÍ KONCERT

**v neděli 14. dubna 2013
v 17.00 hod.**

v koncertní síni kostela sv. Ducha v Krnově

ÚČINKUJE

Hudební sdružení Krnov

**sbor, orchestr a hosté
řídí Václav a Tomáš Mička**

Program:

Cantica Comeniana – Petr Eben

Super flumen Babylonis – Orlando di Lasso

Missa brevis – Józef Swider

Sonáta č. 4 C dur – J. S. Bach

a další

VÝTĚŽEK BUDE VĚNOVÁN CHUDÝM DĚTEM NA UKRAJINĚ

POZVÁNKA NA BENEFIČNÍ KONCERT

*V koncertní síni sv. Ducha v Krnově se v neděli dne 14. dubna 2013 v 17.00 hodin koná tradiční benefiční koncert pořádaný římskokatolickou farností Krnov, Českobratrskou církví evangelickou a s podporou MO KDU-ČSL Krnov. Tento koncert v provedení Hudebního sdružení Krnov se bude konat pod taktovkou jak zkušeného dirigenta Václava Mičky, tak i nastupující mladé generace – **Tomáše Mičky**, studenta sbormistrovství na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity.*

Hlavním tématem letošního koncertu bude písňová tvorba největší české pedagogické osobnosti Jana Amose Komenského. V úpravě Petra Ebena uslyšíme písně z Kancionálu, vydaného v roce 1659 v Amsterdamu. V programu dále zazní skladby renesančních mistrů O. di Lassa, T. da Vittorii a G. P. da Palestriny. V podání Kateřiny Vidličkové a Ludmily Bokové uslyšíme Bachovu flétnovou sonátu C-dur. Sólově vystoupí i barytonista Štěpán Harasim, člen Moravského národního divadla. Je to v pořadí již sedmý benefiční koncert, který tento amatérský soubor pro charitativní účely pořádá. Koncerty se v minulosti konaly také v evangelickém kostele, později se osvědčilo uspořádání koncertu v kostele sv. Ducha, kam přišlo podpořit tuto charitativní akci velké množství krnovských občanů. Na dobročinný účel je možno věnovat prakticky celou částku získanou ze vstupného, neboť město Krnov podporuje tuto akci poskytnutím slevy na nájemném koncertní síně a všichni účinkující vystupují bez nároku na honorář.

Již po několik let bylo odesláno v průměru přes 10 000 Kč z každého koncertu na účet dětí z Ukrajiny, konkrétně pro charitně-pastorační centrum v Tjačivu, vedeném slovenským misionářem Petrem Krenickým, který je v úzkém kontaktu se skupinami mladých lidí z Moravskoslezského kraje, z Krnova, ze Zátora a M. Albrechtic. Ti se pravidelně o prázdninách účastnili pobytu v této lokalitě a pomáhali svými silami a prostředky zmírnit nuzné podmínky, v nichž tyto děti na Ukrajině žijí. Poté, co uvedl charitní centrum v Tjačivu do chodu, přenesl P. Krenický svou činnost do Melitopolu, kde se mu rovněž daří působit velmi pozitivně v sociální oblasti.

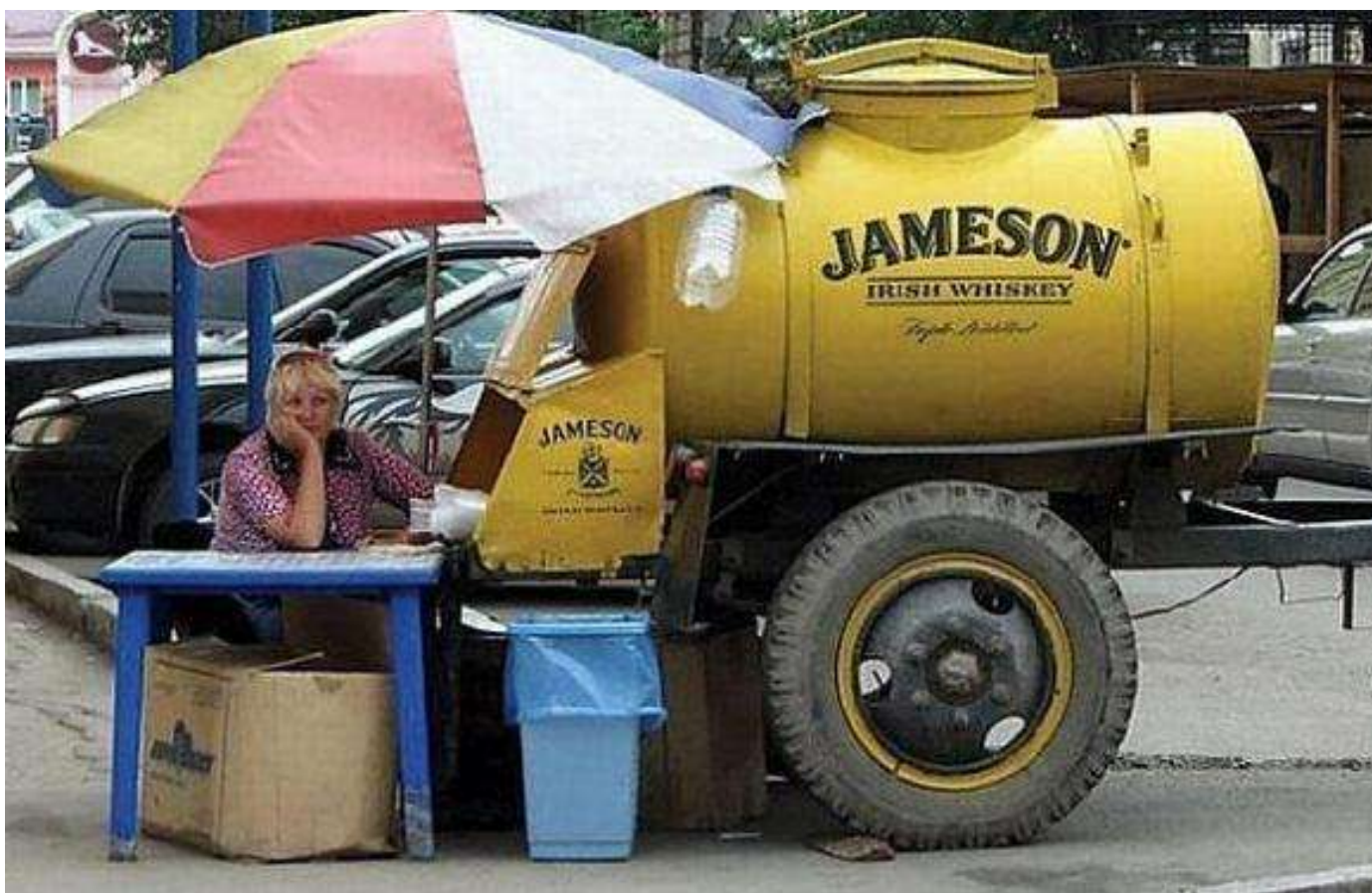
Jako reakci na dar krnovských občanů jsme od pana Krenického již několikrát obdrželi osobní dopis. V jednom z nich píše:

„Drazí dobrodinci, přátelé z Krnova, chci Vám moc a moc poděkovat za Váš velkodušný dar, výtěžek benefičního koncertu. Sděluji, že připravujeme na operaci srdce 12 ti letou holčičku z Tjačeva, která má ještě 3 sourozence, bez maminky, a tak peníze postoupily na její fond. Děkujeme, že tak jako vloni i letos jste si na nás vzpomněli.

Peníze budou zaslány přes konto Charity Ostrava.

Za dlouholetou přízeň děkují a na opětovné letošní setkání s krnovskými občany na benefičním koncertu se těší pořadatelé – Římskokatolická farnost v Krnově, sbor Českobratrské církve evangelické v Krnově a místní organizace KDU-ČSL Krnov.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Přes mnohé pochyby o životě v současném Rusku je možno konstatovat, že se životní úroveň a poměry vůbec všeobecně zlepšily. Kdo si vzpomene třeba na dřívější ubohé kontejnery v ulicích s celkem odpudivým a lehce alkoholickým kvasem, musí uznat pokrok. U soudků s kvasem stály dlouhé fronty a skleněné půllitry byly proti krádeži připoutané na tenkých řetízcích. Ani dnes není forma prodeje příliš lákavá, ale obsah se proměnil radikálně.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (805)

Taková hloupá otázka se vkradla mezi naši nedávnou hospodskou debatu. Koho volit za rok. Budou volby parlamentní, evropské i komunální. Jak se zachovat, když po přečtení novin kteréhokoli dne, se člověku většinou dělá špatně. V roce 2014 to nebude lepší.

Je to strašně stará příhoda, ale vždycky si ji připomenu, když si v novinách přečtu, jak ti či oni, chtějí změnit naši společnost po vítězných volbách. Valí se na nás Agenda 2014, která je k smíchu socialistům. Jejich protivníkům je zase k smíchu usnesení posledního socialistického sjezdu. Mezitím si o moc říkají další subjekty, některé docela směšné, ale o to nebezpečnější.

Ale abych se vrátil k té příhodě, byť již kdysi mnou proklamované. Jakási naše hudební skupina (stalo se to ještě za hluboké totality), přejížděla z Bratislavy do Plzně. Z jednoho vystoupení na druhé. Vyjeli v noci z Bratislavy, když hned za městem začali v prostorném, speciálně upraveném mikrobuse oslavovat. Asi 50 km za Bratislavou uviděl šofér na pravé straně vozovky v příkopě muže s kolem. Zastavil, aby zjistil, zda muž nepotřebuje pomoc. Nepotřeboval, potřeboval spíše vystřízlivět. Alkoholem rozjásaní muzikanti se rozhodli, že onomu muži pomohou a odvezou ho do nejbližší vesnice, podle zaměření jeho kola v příkopě, a tam že ho vysadí. Ale jak pili a pili, muž

spal a spal, posléze spali všichni a na milého muže si vzpomněli až před Plzní. Nu co? Opatrně ho vynesli i s kolem ven a položili ho do podobného příkopu na pravé straně vozovky, pouze ve směru na Plzeň...

Autor historky již neví, jaký musel utrpět ten nebohý muž šok, když vsedl na kolo a po pár kilometrech byl v Plzni. Ten chlap, říkával vždycky náš kolega Dubnický, ten chlap se snad už nikdy v životě nenapil. A nikdy nesedl na kolo.

Někdy mi připadá, že nás v listopadu 1989 všechny někdo položil do mikrobusu a vysadil nás před Plzní. A my stále netušíme, kam jsme vlastně chtěli přijet. Protože ty programy jakkoli levicové či pravicové, jsou přesně opakem toho, co tahle země potřebuje. Proč? Protože začínají probuzením onoho muže před Plzní. Zatím co ve skutečnosti bychom se měli vrátit těch pár kilometrů za Bratislavu.

Dnes má svátek DITA. Zítra, ve čtvrtek SOŇA. V pátek TAŤÁNA, v sobotu ARNOŠT/ERNEST, v neděli KVIDO, v pondělí HUGO, v úterý ERIKA a ve středu RICHARD.

Nezapomeňte jim blahopřát.

